

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издавател Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. V.

Овай листъ излази на табаку Вторникъ и Петкомъ. Цѣна му је за три мѣсца
5, а за пола године 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врсте 5, крайц. за трпнутъ.

№ 13.

Рукописи Проте Ненадовића.

(продужено)

Садъ ћу да вамъ причамъ о мени, па ћу после опетъ наставити о момъ отцу, шта ми је причао, и шта самъ я о њему и о ономъ времену запамтio.

Хайде да вамъ найпре кажемъ како самъ књигу учио. Отацъ ме даде јошъ врло малена да кодъ попа Станоја нашегъ пароха, кој је близу наше куће сјдјо учимъ. Я почнемъ учити у једномъ московскомъ буквару кога су зачална слова сва првена била; и учио самъ овако: азъ, буке, веде, глаголъ и т. д. а срицао самъ овако: „буке-рци-бръ, веде-рци-връ, глаголъ рци-гръ и т. д. Одъ оно доба до данашње јошъ нигде нисамъ видio онаквогъ буквара. Мой сырома попа, бог-да му душу прости, како је онъ самъ учио, онако је и мени показивао. Еръ у ово време у Србији нигде ни гласа ни трага одъ школа није било. Но сваки ћакъ кој је желio што учити морао је попу или у манастиръ ићи. Премда су сиромаси ћаци морали и на једномъ и на другомъ месту служити и попине и игуманове конј седлати и разседлавати, опетъ је сваки радо сносio, кој је желio што научити и попа быти, за чимъ је онда сваки тежio; ербо у Србији није онда било другога господства, кромъ быти кнезъ, попъ или калуђеръ, а и пандуръ имао је неко мало одличie.

Я кодъ попа Станоја изучимъ тай врлетни букваръ, и почнемъ часловицу, и у месецослову научимъ светце казивати, а то ми је врло лако било изъ они стары календара; еръ кој је крстъ пола окруженъ првеномъ бојомъ ово је малый светацъ и одъ подне може се радити, а кој је сваок окруженъ то је велики светацъ, и пишта се неради, него вазданъ лези и јди, а неради, а зашто? да те Богъ непокара. Чуемъ я гди неке бабе а и неки люди говоре мојој майци: „Благо теби сестро, кадъ ты имашъ сина у кући тако ученава, те ти може светце казивати да се у раду неогрешишъ.“ А я кадъ то чуемъ чисто растемъ и гордимъ се, и мислимъ да самъ ученъ и преученъ. Кадъ мене мое комшинице хвале, мислио самъ залуданъ — и желio самъ да идемъ кући. — Овай Игда ми нетреба выше пишта ни учити. У то време тукао је Сабовъ, кажу, учио је у Руми, и као што се говори-се ћесаръ са Турцима, и садъ незнамъ, или по заповељи, за време његовогъ ученя ту у Руми била је найболя

сти ћесара или збогъ тога, што су се Турци прикучили Ваљву, крене се сва народа къ Сави. Тако исто и све оне нахије одъ Мораве кое су се съ Турцима завадиле, своје фамилије спреме у ћесарјо а мушкарци остану у војски. Я добро памтимъ кадъ су натоварили све на кола, заокупили стоку, па смо се онда сви кренули и дођемо у село Скелу према Купинову и ту у качари Јована Зазића наложимо ватру и мало се станимо; пакъ после преко Саве пређемо у Ашању и ту мало нешто посјдимо, где самъ почeo у школу ићи, но та школа слабо је била одъ школе муга попа Станоја. Кожа ми се и сада је јакъ се опоменемъ онога народнјегъ преселенja, еръ се јошъ добро опоминjмъ како је народъ пиштао и мучio се. После једне зиме, непамтимъ кое године, очима самъ гледао као ћакъ, где свако ютро по осамъ и по десетъ мртвы фрайкораца донесу изъ квартира и стрпају у стражару кодъ школе у Ашањи, пакъ оданде иза Дударе по 12 њи стрпају у једну рупу и земљомъ заспу. Затимъ, да је јошъ већа пропасть и жалость, удари некаква болест у сва овострански народъ, те помре. — Немогу рећи да се половина вратило овамо, колико је онамо прешло.

Я неостанемъ дugo у Ашањи, еръ мой отацъ заповеди те одемъ у Купиново некомъ Игњату Сабову старцу одъ 70 година, онъ је био старъ, честанъ, добаръ и врло побожанъ човекъ и учаше шесторо деце приватно у својој кући. Како дођемъ посади ме съ пњима за асталъ и запита ме братъ Игњатъ: (онъ се ъје дао другчије звати, и лютio се кадъ му когодъ рекне да је старацъ. онъ је био отацъ попа Николе изъ Купинова). „Шта си учио и шта знашъ?“ Я му одговоримъ: да самъ све што треба изучио и да све знамъ: „Е добро“ рекне онъ „кадъ си све учио и све знашъ а ты баръ сјди и слушай како ова деца читаю“ — и тако самъ ти сјдјо я за асталомъ читаву неделю дана, а онъ ми пишта неказује да читамъ. Я онда помислихъ: башъ су мени добро казивале мое комшинице бабе, да самъ я ученъ; међеръ и мой новији учитељ Сабовъ, незна выше одъ мене, за то онъ мени пишта неговори, а кадъ онъ одъ мене выше незна, што да седимъ овде залуданъ — и желio самъ да идемъ кући. — Овай Игда ми нетреба выше пишта ни учити. У то време тукао је Сабовъ, кажу, учио је у Руми, и као што се говори-се ћесаръ са Турцима, и садъ незнамъ, или по заповељи, за време његовогъ ученя ту у Руми била је найболя

школа. Онда быле су у Срему врло редке школе и србске науке, а и самъ после видјо самъ млого старе свештенике, кои су се съ наукомъ мало одъ наши србјански свештеника разликовали. Но садъ є већъ другчје у наукама. У свакой башти можешъ набрати по пуну торбу учено какви хоћешъ, само ако можешъ разпознати кои є сладакъ и полезанъ, а кои ли горакъ и шкодљивъ. Митрополитъ Стратимировићъ, кажу, да є првый добре школе зе Србе у Карловцима уредјо.

Седећи я безпосленъ неделю дана мислјо самъ, да ми ништа выше нетреба учити, и чисто самъ се радовао да мой учитель незнана више одъ мене и да ћу се кућни скоро вратити, докъ онъ једно ютро донесе ми једну књигу и кадъ седнемъ за асталь упита ме: кадъ си све изучио, да видимъ знашъ ли, и еси ли и ову књижицу учио? — Я отворимъ књигу видимъ и познамъ слова, и кажемъ да самъ то учио, и да знамъ. Но кадъ почнемъ да му читамъ каже ми онъ одма, да я ништа незнамъ, јер у читаню никди нисамъ знао гдји треба стати, и ко ме є слушао нје ништа могао разумети шта є. Сирома старава дуго є време имао люту муку самномъ, докъ ме є научио полагано и разговетно читати. Зато вамъ препоручуемъ, гдји вамъ буде дужностъ о детиньо се науки старати, да недајете децу невѣшту и неучену, да у почетку у буквару рђавъ и ружанъ темель непостави, јер є то найвеће зло за децу, ако се съ почетка у буквару неупуте како вала, и после тежко јй є поправити.

Изъ Купинова повратимъ се после опет у Ашанију против Лазару Георгијевићу, те самъ кодъ вѣга изучио црквено пѣње и проче богословске науке, осимъ вѣга ту самъ имао и доброгъ учителя кои ме є учио. Тай прота Лазарь родомъ є изъ села Совљака валѣвске нахије, и био є у Совљаку прота, па є заостао у Срему, а и садъ му є фамилија у Совљаку; Јикићи одъ првых фамилија у нахији били су а и садъ су добри.

Я се повратимъ изъ Срема кући у Бранковину 1793 год. и мой отацъ одма запопи ме и преда ми нурјо. Владика што ме є запопио є простъ али добаръ човекъ, пошто ме запопио говорио є слово, али цело његово слово было є у две у три речи; онъ се привати за свою камилавку и рече: „Христијани почитуйте свештенство! и упамтите, ко є годъ на ову капу лајо, онъ є се кајо.“ То његово слово напомињемъ вамъ, да се смејете, али ипакъ одзбиљ вамъ препоручуемъ, да све оно што народъ почитује за светинју, и вы да почитујете, свашта можете поправљати али само у свештене ствари никда недирайте. Ни я вамъ после толико година собственогъ искусства неумемъ о томе ништа друго казати, него да є цела истина: да, ко є годъ на ову капу лајо, онъ є се кајо. Я самъ одма затимъ и пртомъ постао, шта є стало было владики што нисамъ јошъ ни браде ни бркова имао; онъ є желео учинити кнезу хатерь, а вальда му є и

новаца требало. — Како су ми после казивали отацъ и мати, я самъ се запопио у половини мое шеснаесте године.*.) Заиста морао самъ врло младъ быти, јер кадъ су ме хтели попити врло самъ се био уплашио, а особито кадъ су ме за вратъ уватили и олтару повели, јер снайеданъ ћаконъ што ме є водјо рече ми полако одъ шале: „реци съ богомъ белый свете, садъ ћешъ да погинешъ!“ и мени се онда учинило, да ћу заиста светъ да променимъ. Но после видимъ како є то лепо быти попа.

Кадъ самъ вамъ казао кратко владичино слово, да вамъ кажемъ како ме и отацъ савјетовао. „Сыне!“ рекне ми онъ — кадъ самъ првый путъ у мою нурју полазјо: „Ты си јошъ младъ и незнашъ какавъ є светъ, ты си врло младъ и никди готово нећешъ быти у друштву твои парњака у годинама, него ћешъ све долазиги међу старе люде. Зато на сабору, и на слави и на свадби немој много говорити, него слушай шта старији люди говоре. Ако почнешъ тако младъ друге да учишъ памети и мудрости, онда ты никда мударъ быти нећешъ. Кадъ говоришъ што годъ, сви ће слушати, али немој ты себи да увртиш у главу да они тебе зато слушају што ти наймудрје говоришъ; они ће те зато слушати, што си нјовъ попа и што си мой синъ, и кадъ што погрешишъ нико ти неће казати: нје тако, али сваки ће помислити. Зато мудро се владай и оно што ти се сада учини да нје онако као што старији люди говоре, а ты немој одма да се плећешъ у свађу, него причекай докъ доћешъ у године они людји. па текъ ако и онда видишъ да нје онако а ти кажи.“ По томъ узме мой отацъ једну велику чашу пуну вина, и пошто одпје за једно два прста рекне ми: „Прве године кадъ идешъ по нурји, само оволико пји одъ сваке чаше којомъ те понуде, друге године оволико“ и потомъ опет сркне мало вина; „треће године можешъ до пола чаше пити. Текъ четврте и пете године можешъ до дна чашу попити, и опетъ сви ће нурјаши сећати се твои први година и сви ће говорити: нашъ попа ништа непје.“ Я самъ слушао могъ отца, и сећао самъ се целогъ живота свијо његови совјети и био самъ спокојанъ, задоволјанъ и срећанъ. Слѣдите монје примјеру, слѣдите той чashi мoga отца, ne само u piјnu него и u свима другимъ страстима и наклоностима, па ћете быти срећни. Ваше речи, ваша дѣланја, наклоности и уживанја управљайте свака према времену и према годинама вашегъ живота. Съ меромъ и у свое време младо се којшта чини безъ штете, што предъ судомъ здравога разума неби се могло оправдати сасвимъ. Тешко ономе кој прву чашу сваке своје наклоности до дна изипи!

(продуженје слѣдује)

*) По овоме рачуну ће онъ рођенъ 1777. год. него у половини 1775. године.

ДОМАЋЕ и СТРАНЕ НОВОСТИ.

С Р Б И Я.

У Београду 13. Фебруара. Створившій епоху србскогъ явногъ живота; подобно Мойсею, Божіемъ тайнопріимцу, устроившій редъ, доличеїй држави, єдногъ господара имаюћої; коренъ лозе, честите у своимъ наслѣдницима; Стефанъ Неманя, заменившій владарску порфиру рясомъ смиреногъ монаха; скитаръ државный спасителнимъ крестомъ; діадиму повелителя покриваломъ смиренія и покаянія; украсившій србску область великолѣпномъ Студеницомъ и прославившій благочестиво Србство ванъ границе миле отачине, прославлѣномъ задужбиномъ величественогъ Хилендара; обогатившій србску лавру цѣлебнимъ миротечнимъ моштима, кога је памяти посветіо свой придворный храмъ, Нѣгово Высокопреосвештенство, нашъ господинъ Митрополитъ, — прославлѣње је у истомъ светомъ храму скромномъ свечаности, найпребденіемъ, 12., свршенимъ у присутству Нѣговогъ Високопреосвештенства, местногъ духовенства, професора Семинаріе и Лицея, неколицине грађана, манасійскимъ архимандритомъ; а сутра данъ 13. тек. божественомъ літургіомъ, одслуженомъ Нѣговимъ Високопреосвештенствомъ, са друга два архимандрита и два діакона, и благословеніемъ колива, за честь и память преподобногъ отца Симеона.

+ Београдъ 12. Фебруара. Познатый художникъ г. Некамъ, који се прошеље ёсени овде бавио, приспѣо је опеть у Београдъ, где ће дуже времена остати. Онъ скира портрета по новионіемъ усавршенствованомъ начину средствомъ фотографіје. Заиста кој је нѣгове новионіе послове видио и умео оцѣнити, увѣриће се, да је свако портрет кој изъ нѣговы руку изађе, вѣћма потрефљено него што је човекъ могао надати. Онъ обитава у зданію кодъ Ђелена, и израђује портрета болъ а євтиніје него у самомъ Бечу.

△ У Београду 13. Фебруара. Садъ овде имамо такову „Паноптичну Польораму“ какова јошъ никда ніе у ову варошь донашена и на угледъ стављана. Ова изображења која су сада изложена, заиста заслужују вниманіе публикума ма какве највеће европске вароши. Незна гledатель чemu ће пре да се диви, и при комъ комаду да се дуже задржи. Помпея и Везувъ дају највећије сведочанство живости. Но битка на Инкерману, која је тако живо представљена, највећма ће зауставити свакога. Свакі петъ дана мене ће се други комади. Та „Паноптична Польорама“ смѣштена је у великој сали у зданію кодъ „Ђелена“. Цена је за улазакъ 3 гроша, а деца плаћају 2. гр. То је предузеће г. Оскара Бенкера, Професора.

Београдъ 11. Фебр. Између выше лепи балова који су ови месећа давани, био је у прошлый четвртакъ 9. Фебр. балъ у зданію кодъ „Круне“ на ползу шпитала. Сала је била препуна. Осимъ већи и маньи' овдашни чиновника, присутствовали су такође сви гг. конзули страни сила, а тако исто присутствовали су и млоги гости изъ

Земуна. Весеље трајало је до 4 сата после ноћи. Као што чујемо, овакавъ истый балъ даваће се опеть у идућији четвртакъ на ползу сиротини.

Т У Р С К А.

Вѣсти изъ Варне јављају, да се тамо великий пожаръ дододјо, кој је пакъ дѣлателносћу француске посаде угушенъ. — „Конституционелу“ јављају, да Руси изъ џевер-ны градића све јднако као и пре сину ватру просипају, и да су шта више, премда безуспѣши, покушавали, да ноћу 18. Јануара освоје оне француске оружане шайке, које су проматрале и које су чакъ у пристаниште севастопольско улазиле. — У францускомъ главномъ стану яко се говори о томъ, да ће сајзна войска Евпаторију оставити.

— По вѣстима съ долѣгъ Дунава, издао је Султанъ једанъ хатишерифъ ќенерал-губернатору Силистріје, коимъ онъ тамошњимъ жительима за нѣово юначко постојанство, које су показали за цело време обсаде, и за нѣову храбрость при обрани исте тврдини, даје слѣдуюћа олакшана и права: 1) варошь Силистріја и њени жители биће пуне 3 године ослобођени одъ свакогъ данка, 2) За цело то време неће морати варошь ова дати ни једногъ војника. 3) Сви они, који су за време обсаде и при обрани ранѣни, добиће по нѣовој потребности и стану новчане подарке; и 4) сви они, који су у обрани учествовали, добиће по једну медаљу.

Вѣсти изъ Цариграда одъ 30. Јануара јављају слѣдуюће: Издана је заповѣсть, да се за найкраће време почну градити телеграфске линије одъ Цариграда до Београда преко Филипополя и Ниша, одъ Филипополя у Скардаръ, и одъ Силивре у Солунъ, како бы се на тај начинъ најважнија за политику и трговину средоточна мѣста турскогъ царства у непосреднѣмъ додирѣ довела. Даље се гласа и то, да се једна енглеска кућа понудила, да прими на себе грађенъ гвозденогъ пута одъ Цариграда до Београда.

— У стану сајзне войске јошъ се никако немогу да склоне на предстојеће изгледе мира. Млогое обкладе за ратъ и противъ рата дају официрима довольно прилике, да се добро понапају шампаньскогъ вина и да тако нађу себи забаве у свомъ једнообразномъ животу, који они садъ по нужди проводити морају. Заповѣсти, које су у последње време издане пѣхотной артиљерији, показују јасно, да се на продолженъ рата више и немисли.

— Сајзници се труде, да у пристаништу севастопольскомъ разоре потопље ратне лађе руске, и то посредствомъ кумбара, које бы падале одвѣсно (т. є. управо съ висине), и које по точно направљеномъ рачуну неће своје дѣјство и цѣљь промашиле. — Станъ здравља у войсци доста је рђаво; тифусъ и шкорбутъ яко бесни.

— Првый драгоманъ ц. кр. интернуціатуре, г. Шрайнеръ, кои є барона Прокеш-Остена пратіо, добыю є приликомъ томъ, кадъ є Прокеш-Остенъ нѣг. велич. Султану явіо, да є Русія аустрійске предлоге примила, одъ Султана као знакъ радости єдну скupoцѣну, бриліантима богато-искинену бурмутицу на даръ.

— На пароброду „Сане“, на комъ є великий везиръ свой путь у Марзель предузео, налазе се између осталога и 8 прекрасны коня, кое султанъ шилъ на даръ цару Наполеону и другимъ францускимъ великашима.

— Цариградъ 29. Януара. Прекюче су опеть биле конференціе у смотреню мира; у коима су были Али-паша, Фуад-ефенди, князъ Калимаки, лордъ Стратфордъ г. Прокешъ и г. Тувенель. Оне 21 точке ставиће се све у једанъ ферманъ, кои ће се по свима цаміјама читати. Али-пашу у Паризъ пратиће Афиф-бей, Ариф-бей, Четан-бей и Костаки Адокидесъ. Градић Николаевъ 22. пр. м. лагумисанъ є и са 50.000 килограма барута разпрепуту є у воздухъ.

РУСИЈА.

Царъ є Александеръ приликомъ женидбе свога брата, великогъ кнеза Николе, издао слѣдуюћи манифестъ:

Мы, Божијомъ милости Александеръ II. царъ и самодержацъ свија Руса, даемо свима нашимъ вѣрнимъ поданицима на знанъ:

Манифестомъ одъ 8. Януара тек. год. обзнатили smo Мы свима нашимъ срећнимъ поданицима прстенованъ нашегъ милогъ брата, великогъ кнеза Николе Николаевича са великимъ војводиномъ Александромъ Петровићомъ; а данасъ су се нњова царс. высочества и венчала у нашемъ присутству у великој капели зимњи палате са обичнимъ торжествомъ и свечаносћу.

Мы смо подпуно убеђени, да ће наши вѣрни поданици топле свое молитве управити вишњемъ подателю свија блага, како бы онъ нововѣнчанима, кои су срцу нашемъ тако мили, подарю трајну и вепоколебиму срећу на радость и утѣху наше высоке майке и целогъ царскогъ дома.

Дано у Петробургу 25. Януара год. 1856. а нашегъ владана прве.

Александеръ.

— Царъ є Александеръ у смотреню оны официра, кои су у овомъ рату тешко ранѣни, рѣшио, да се они по нњовой собственой воли приме у воене школе, „гдји ће нњова будућност осигурана быти, и гдји ће они питомцима служити као живый примѣръ нњовогъ пожертвования за отечество и признателности правительства за нгіове заслуге.“ Служба нњова у овимъ војничкимъ школама быће свакадъ саразмѣрна нњовомъ здрављу; они ће участвовать у авандаменту при онимъ полковима, у коима су они служили, и који буду имали способности, моћи ће быти и професори у тымъ военнимъ заведенијама.

— Говори се, да є резерва руске гарде одпуштена својимъ кућама.

У Варшави 3. Фебруара. — Юче то је 2. Фебруара дочекао є новонаименовани намѣстникъ краљевства Польске, кнезъ Михаилъ Горчаковъ II. у двору высоке војничке и грађанске сановнике краљевства. Дочекъ є било око 10 сатиј пред подне, и кадъ су се сви већ искупили, изјавио є кнезъ своју радость и задовољство, што га є нѣг. велич царь, нѣговъ высокий господарь благоволи почетствовати, са тако великимъ повѣренїмъ, и што га є поставио опеть на ово высоко мѣсто, на комъ є и пре привремено био. Даљ є изјаво кнезъ, да су се сви у јужной и кримской войсци служећи Поляцы храбро подъ нѣмъ борили, и додао є, да су мложи одъ нѣи постели найотлични и највиши официри царско-руски. Найпосле є изјаво свое тврдо увѣренъ, да ће нѣг. велич царь имати доиста узрока быти задовољанъ са ревносћу и оданошћу, којомъ ће онъ (т. є. кнезъ Горчаковъ) извршавати волју цареву. По свршеномъ дочеку отишао є кнезъ Горчаковъ II. заедно са свима присутствујућимъ у цркву, где є држана света литургија.

ФРАНЦУСКА.

Изъ Париза пишу подъ 2. Фебр. слѣдуюће: Прво међународно дѣло, које ће се одъ стране Русије одма после заключења мира учинити, ће по свой прилици објава цару Наполеону о ступаню на престољ цара Александра. — Изъ Русије су већ стигле наручбине за квартире, и одъ стране руски трговаца наручена су велика количества еспана. — Ратно є министерство у великој забуни и неприлики, што су се неки документи о Азији, које є царъ зактевао да види, погубили. Те є документе саставила једна особита на бойно долј изаслана комисија, и збогъ тога ће се држати строги испити и истраживања о томе. — 10. Фебруара даваће Американци кои се овде налазе, велику часту у Лувру, на коју ће као што се говори и самъ царъ Наполеонъ доћи.

Баронъ Бруновъ дочекање є и примљање на целомъ свомъ путу крозъ Француску съ прјатељскимъ любопитствомъ. Шта више, у Барле - Дику изишле су му на сусрѣтъ мѣстне власти. И у Паризу нашло се доста любопитнији људи, који га истину нису дочекали съ гласномъ добродошлијомъ, али ипакъ са доста приметнимъ жуборомъ задовољства. — Онъ є одсје у рускомъ по-сланическомъ двору. Управитељ полиције послao є неколико пандура, да бы люде, који изъ любопитства къ дворцу трче, укланяли.

Онъ є досадъ само два лица посјетио, и то найпре грофа Валевскогъ, а после кнегињу Ливенъ.

Паризъ 2. Фебруара. Баронъ Буркней, који є пре три дана изъ Беча овде дошао, био є подуже кодъ попечитеља иностраны дѣла и съ нѣмиме се о нечему савѣтовао. Онъ є отишао у једно окружје у средини Француске, одкуда ће се 8. ов. м. вратити.

— Грофъ Орловъ до 9. ов. м. нје још у Паризъ дошао, а то збогъ тога, што се дуго у Берлину задржао, где є 7. ов. м. на аудиенције кодъ краља био.

— Новији шведски посланикъ г. Мандерштронгъ дошао є 6. ов. м. у Паризъ.

— Принцъ Карлъ Луціанъ Бонапарта одпутовао изъ Марзеля у Шпанију, одакле ће као што се мисли Лизабонъ отићи.

ЕНГЛЕСКА.

У Лондону 4. Фебруара. Лордъ Кларенданъ и лордъ Ковлей били су юче кодъ краљице на аудиенцији. — Као што се чује, похи ће лордъ Кларенданъ заједно са његовомъ госпојомъ јошъ данасъ у пола седанъ сатъ по по дне на путъ у Паризъ, и то преко Булонја, где ће преноћити. Да се племенитый државни секретаръ (лордъ Кларенданъ) нада дужемъ задржаваню у Паризу, може се већъ отудъ заключити, што ће до који данъ и деца његова за њимъ у Паризъ поћи. Лордъ Ковлей, кој се такође данасъ враћа на своје опредѣљење у Паризъ, имао је последњи три дана дуге преговоре са лордомъ Кларенданомъ и лордомъ Палмерстономъ. Одиј званични пратиоца племенитогъ секретара инострани дѣла, отишли су јошъ юче четворица г. Спренг-Рисъ, г. Вивјанъ, г. Бидвилъ и Листеръ у Паризъ; г. Јулијанъ Фене отишао је јошъ у четвртакъ у Француску, а г. Спенсеръ Повзонби кренуће се данасъ на путъ.

— Активно (дѣйствително) станао е енглеске морске сile износило је 20. Децембра пр. год. 325. лађија са 6231 топомъ и 63.335. морнара и официра. Одиј овогъ броја долазе на штаџије средиземногъ мора и на црноморску флоту 69 лађија са 1123 топа и 12.774 морнара; на источну Индију, Хину и Аустралију 18 лађија са 73 топа и 3231 морнара; на северну Америку и западну Индију 21 лађија са 468 топова и 4874 морнара, а источна флота бројала је заједно са онимъ лађама, које јошъ нису сасвимъ опремљене и које се у поправки налазе, 100 лађија са 2193 топома и 24.242 морнара. — У самомъ пристаништу портсмутскомъ стануо 65 ратни лађа.

— Кралевско-енглеска артиљерија быће до пролећа уложена са јошъ два батальона, и броје она око 26.000 топција. Сваке недеље уписују се у војску ову преко 300 својволяца, а у равницама волвишкимъ држи се палуба са батеријама, када је годъ лепо време.

Прошлост и будућност источногъ питања.

(српшетакъ)

Напротивъ тога принудила је планинска кланцима и стрменимъ стенама испросецана јужна часть Крима са понтискомъ тврдиномъ Севастопольомъ Русе, да свою найодбранју војску саберу у тимъ дивљимъ планинскимъ предѣлима, иза који се западна војска за кратко време обкопала и у стана поставила, да свако нападање руске нагомилавајуће се војску, па и самы царски гвардја изъ Петробурга крваво и побеђеноно узбију, а међутимъ су обсадни послови сајозника испредъ Севастопола подъ страшномъ ватромъ руски топова постојање напредовали. Храбра западна војска гинула је истиниагомилама, и стары сајозници руски, гладъ и зима, затирали су немилостиво њене редове, готово цела енглеска војска и половина Француске сатрвена је на боишту ове борбе, какве у светској повѣстности примѣра ниса бы-

ло; но смрт је немилостиво и страшното косила и руске редове. Више одъ половине целе руске војске било је тамо сабрано, и половина те силе војске саранђена је поред њенихъ противника, па и самъ царъ Никола умро је у највећој тузи и очајију.

У пролеће 1854. године подмладила се и обновила сајозничка војска, и напала је на Русе као годъ омирскій змай, који после зимнегъ чамена са обновљеномъ свѣтломъ кожомъ изъ своје пештере на свой пљенъ и жертву устреми се, и јошъ пре српшетка овогодишње војне разрубила се по узхићеной Европи побеђенона вѣсть, да је силен и горд јонтијски градъ пао, и да су Руси сами флоту своју у море потопили.

VII. Нова посредованја.

Докъ се ово догађало, чинјено је у Бечу у слѣдству претећегъ положења Аустрије, покушенъ за измирење и поравнанје. Јошъ пре одсудни догађај кодъ Севастопола нашао се царъ руски побуђенъ, да прими оне мјогопознате четири точке гарантисе, које су сајозници, подкрепљени сада и приступањемъ Аустрије на свою страну, Русији предлагали; по војса на Криму јошъ ниса је била решена и край њенихъ био је јошъ посве неизвѣстанъ. Узалудно је предлагала Аустрија, да се у место умалења руске флоте на црномъ мору зактева одъ Русије, да и Турска и сајозници смedu исто толикји број ратни лађа на црномъ мору држати, и обећала се сајозницима, да ће Русији ратъ објавити, ако она то зактеванје одбаци. Лондонскије је кабинетъ, и то јошъ у већој мјери него паризкије, био о томе тврдо увѣренъ, да се тиме готово нашта недобија, и да се морају јошъ мјоге победе надъ Русима одржати, ако су ради, да руско надмоћије на црномъ мору униште, и тако Турску съ те стране обезбеде. Успѣхъ је оправда ову политику, и Русија је после падења малаховске куле пристала на увећана зактевава и условија, подъ којима је миръ Русији понуђенъ био.

VIII. Надана о миру.

А зарје тиме европскиј миръ обезбеђенъ? одговор је ово питање условљенъ је онимъ, што је досадъ већъ постигнуто, чега се јошъ у будуће бояти и чему се јошъ надати имамо.

Ели дакле цѣљ овогъ „великогъ рата“ постигнута? Руска је сила на једной точки истина ослабљена и ограничена, она је у Азији съ ове стране Висле рѣке, јошъ недирнута, и нападања сајознички флота у балтичкомъ мору, она је осујетила Француску, која је 100.000 војника изгубила и више одъ сто милиона готовога новца потрошшила, и изашла је додуше после јоначкогъ напрезанја славомъ увѣничана изъ ове борбе; плодъ овогъ рата састоји се, у разпространеню њеногъ политичногъ уплива важности, а не у разпространеню њенихъ граница. Енглеска је у Азији надмоћномъ нападању Русије и сада као и преће изложена; а немачкай грози јошъ једнако Русија, која се према Шлезији између Аустрије и Прайске као клињ увукла, и цела будућност укупне Европе замршена је и неизвѣстана тиме, што је остао изгледъ и право на престолонаслѣдје данске државе.

А накнада за ратне трошкове? Никомъ непада на умъ, да о томе и прослови, а такво бы захтеванје било

безъ никаквога изгледа на успѣхъ. Ко се дакле миру на да, тай мора предпоставити, да су се западне сile задовољиле са маньомъ части онога, што оны называю „ослобођенъ Европе одъ рускогъ надмоћia“ т. е. са о слобођењемъ Дунава, са обезбеђењемъ Босфора, са увеличанјемъ францускогъ и умалењемъ рускогъ уплива, са изтледомъ на трајній постоянный миръ или поне примирје. Ако је то тако, онда се та скромность сајознички кабинета неможе никако приписати нызовомъ духу умѣрености (будући у таквој прилици свакій гледа толико да заграби, колико је само могуће), него то се има приписати нызовомъ тврдомъ убеђењу, да оне жертве, које би јеј продуженъ рата стало, неће стояти у никаквој сразмерици са надлежнимъ користима, и да бы найпосле тајакъ поступакъ произвео вайдаль неко незнатно увећање нызовогъ почастнегъ успѣха и добитка. — У томъ бы случају западне сile одустале одъ свогъ великогъ намѣренja, т. е. да ослободе Европу одъ рускогъ уплива и задовољиле бы се са маньомъ својомъ тежњомъ то је да само Турску и Дунаву одъ рускогъ притиска ослободе.

IX. Положај Нѣмачке у предстојењу станију ствариј.

Што западне сile нису даљ ишле, има благодарити Русија неутралности Прайске и Нѣмачке, и умѣреной политики аустријскогъ двора.

Прайски крал је изъ начела противанъ овоме рату, и то не само збогъ кабинетске политике свога отца, него и збогъ има значаја, који је овай ратъ одма при свомъ почетку на себе примје. Онъ је једномъ приликомъ рекао једномъ немачкомъ дипломату: „Кадъ ће се радило о томе, да се крстъ на истоку опетъ подигне и прослави, я бы на такву цѣль сву мою војску у помоћь дао,“ и много је труда стало, докъ су га склонили на то, да је ступио у одбранитељни сајоз са Нѣмачкомъ и Аустријомъ противъ свакогъ нападања на устрїјске земље и долњији Дунаву. Но унутрашије неизгода овогъ положења, растећији притисакъ и навальивање са стране, посредованъ двоју политичију найзнатнији средњи држава немачкогъ сајоза, вѣројатностъ о разномадану и разцепљену немачке сile; даљ извѣстно предстоја блокада прайски пристаништа одъ стране западне флоте, и предстојећи ратъ на долњој Райну, учинио је ово тугаливо положење немогућимъ.

Да је Русија западно - аустријскій ултиматъ одбацила, онда не бы было никакве сумнѣје, да бы на пролеће сва Нѣмачка на оружје устала, те да тако примора Русију на приманје поднешењи, а може быти јоштъ и даљи несноснији зактевана. Ако је дакле ово изясненје Прайске, које је зато сву Нѣмачку на свою страну превукла, рѣшително подјествовало, онда је и ово премда у некомъ смотренju задоћиено изясненје найвећегъ уважења и признательности достойно. Шта више, може быти да ће се доцнаје сматрати као велика срећа, што је затезанје прайске политике приморало себи саме остављене западне сile на крайње развији и напрезанје у војеванју, и тако тыме ослободила нѣмачке сile одъ те судбе, да при слабомъ подномагању одъ стране западнији сile, найвећи теретъ рата саме понесу, овогъ великогъ рата велимъ, која

последня намера и крайња цѣљ јоштъ ње Нѣмачкой са свимъ на чисто ясна.

ПОЛИТИЧНИЙ ПРЕГЛЕДЪ.

У Паризу 2. Фебруара. — Ако се никакве непредвидене препоне не појаве, започеће се конференције париске у Суботу, т. је: 11. Фебруара. Исте конференције, које су имале јоштъ 9. Фебруара започети, одложене су на два дана доцније зато, што по нововимъ вѣстима изъ Цариграда, великиј везиръ Али-паша пре 9. Фебруара неможе у Паризъ стићи. Да ће течай тај конференција врло брзо ићи, о томе нема никакве сумнѣје. Довољно је знати, да ће врјовно руководство тај преговора лежати у рукама цара Наполеона, и да самъ царъ много на то држи, да при отварању парламентарне сѣднице 20. марта тек. год. буде у стану, явити своме народу, да се питанје: оћели быти рата или мира, као решено сматрати може.

Да бы се на предстојећимъ конференцијама мира свако потанко и спорно разлаганје и разгранијавање избегло, и колико је могуће више времена заштедило, заключиле су западне сile, да се преговори воде посредствомъ нота т. је. писмено. Одма у првој сѣдници быће рускимъ пуномоћницима предложена главна начела и определена, која заключити се имајући миръ у себи садржавати. Потанко у начелу разлаганје о садржају и посљедичногъ важности исты определена неће се дозволити, будући су она тако састављена и утврђена, да изгледају као изразъ европски интереса, и да је по томе руски пуномоћници морају или просто примити или просто обацити. Само онаке измѣне, које недирају у суштину главногъ питана и нызовы начела, као н. пр. учредничке измѣне, разяснитељни додатци и т. д. моћиће быти предметъ разлагана. У свакомъ другомъ смотреню, изгледаће предлози и зактевана сајозни сile одъ Русије као некиј видъ ултимата, на кои ће, као што је већ је чено, грофъ Орловъ и баронъ Бруновъ имати овай прости одговоръ дати: мы если или мы несмо опуномоћени, да на то пристанемо.

У првомъ случају стављена ће быти речена определена одма у једанъ особеный протоколь, који ће быти подписанъ одъ свију пуномоћника на конференцијама, и који ће башь тыме добити пуну важностъ прелиминарногъ мира (т. је. предварителногъ преговарања о миру.) Тада ће се заключенје мира као извѣстно сматрати моћи.

У другомъ пакъ случају одма ће се конференције сматрати као прекинуте, чега пакъ немамо узрока бояти се, будући се редко какавъ конгресъ започео подъ миролюбивимъ и за заключенје мира повољнијимъ околностима.

У тилѣрјама тако се сматра скорашије заключенје мира за извѣстно, да се садъ у двору манъ занимају политикомъ, колико съ предстојећимъ порођајемъ царице, које ће пасти између 3-гъ и 8-гъ марта. Гласъ, да ће се случају томъ, ако царица роди принца, быти царъ аустријскій кумъ царевића. све се већма одржава, и она

лица, коя се у двору и око цара, све га већма потврђую. Толико је пак је извјестно, да је цар францускији саслушао савјете високог француског свештенства, и да је у слједству тога одустао од свога прећашњег плана, да краљица енглеска кума царевића буде. Оба кума биће католичког закона. Заключено је такође, да ако дарица сына роди, да му на крштеној даду име Наполеон!

За участвовање Прайске на конференцијама заузима се „Пресъ“ као и пре, и то изъ оны исти прећашњи побуђена. Тай енглескији листъ вели, да је Прайска не само држава првога реда, него да је она једини практичнији заступник целе Немачке. Тиме, што Русија на конференцијама небы имала сву Европу предъ собомъ, започеле бы се конференције на велику ползу руску. У одвјаји и разцепљеню Немачке лежи руска сила. Да бы у томе известније успјала, започео је рускији дворъ вештимъ начиномъ своју дипломатичну дјелатност са захтеванјемъ, да и краль прајскји пошиљ заступника на конференције. Што је Русија ту жељу изразила, било је за Енглеску доста основа, да то захтеванје одбије, а то је баштъ оно што је Русија и желила. Лордъ Палмерстонъ уватио се самъ неотично у замку. И самъ цар Наполеонъ жељи участвовање Прайске на конференцијама, премда бы то само Енглеској у рачунъ ишло, коя съ начиномъ државомъ толико обшты интереса нема, као са Прајскомъ. Но краль прајскји и његови министри увредили су лорда Палмерстона, и овай државникъ онако јошти искаљо је свою личну мржњу на полю дипломатије. Говори се, да се Прайска понудила, подписать познаты петъ токији, и да ће и она стояти добра за слједства, ако бы се конференције раскинуле, но при свима представљенијама Француске, Аустрији и самы Палмерстонови другови, неће Палмерстонъ на то да пристане, да се Прайска пусти на конференције. Баронъ Бруновъ смеши се безъ сумње, кадъ помисли, како је ова вешта дипломатска сплетка срећно за рукомъ испала, јеръ са искљученјемъ Немачке уништена је европска коалиција (сајзъ) противъ Русије.

— Изъ Париза пишу подъ 3. Фебруара следујуће: Кадъ је јоче држао цар Наполеонъ смотру надъ војскомъ на каруселскомъ мјесту, добио је у оной истый часъ једну телеграфску депешу, коју је одма прочитao, и која је морала быти врло важнога садржая, почемъ цар је смотру сасвимъ ни окончао, па се одма у Тилбріје повратио. Свакъ је живији любопитанъ дознати садржай ове депеше, но досадъ се о томе ништа јошти дознало нисе.

У Бечу 8. Фебруара. Сви пуномоћници на конференцијама стигли су већ у Парије, изузимајући грофа Орлову и Али-пашу. Лордъ в Клерондонъ, као што једна депеша изъ Париза јавља, представљи прекије цару Наполеону посредствомъ лорда Ковлеја, на комъ је састанку и грофъ Валевскији участвовао, а и баронъ Бруновъ је пре доласка грофа Орлова кодъ цара на аудијенцији примљенъ био. Да бы се избегле распре, о редовима држава, употребљава ће се при свимъ приликама, као што кореспондентъ „Конституционела“ јавља, азбучни редъ, тако да ће Аустрија быти на првомъ а Турска на последњемъ мјесту. Тиме што се руски пуномоћници успоређују са свима осталимъ, доказује се помирително начело, кое кодъ сајзници сила влада.

У Бечу 9. Фебруара. Дочекъ Барона Брунова одъ стране цара Наполеона, још је већма утврдио и оснажио надањъ о миру. Рускији посланикъ бавио се дуже одъ једногъ сата у Тилбріји, и говори се, да се за предстојеће закључење мира врло повољно изражавао. Дали ће подписанје прелиминарнога мира (предварителнога преговора о миру) быти првый посао на конференцијама, још је сасвимъ неизвјестно. „Патри“ вели, да ће пуномоћници свијо на конференцијама участвуюћи сила подписати у првимъ сједницима условија мира, па да ће се после преобразити у правији конгресъ, који ће питанја у смотренju европске равнотеже решавати. Тада бы се участвовање како Прайске тако и целога Немачкога сајза само по себи разумевало.

— Еданја берлинскији листъ јавља подъ 7. т. м. следујуће: „Овде се за готово известно сматра да ће Прайска после извршења прелиминарнога мира, на конференцијама саучествовати, и за пуномоћника одъ стране Прайске назначавао министерскога президента барона Мантайфела. Говори се, да ће онда и г. Баланъ такође у Паризъ ићи.“

— Изъ Лондона долазе намъ већа миролобиве вести. „Крониклъ“ барје увјрава, да је лордъ Палмерстонъ одъ неколико дана манји за ратъ заузетъ, и да међу дипломатима влада найвећа слога и споразумљенје у смотренju условија мира. Незваничнимъ путемъ стигло намъ је уверење, да је Русија пристала на то, да аландске острве и кавкаске прноморске обале више неутврђује. На захтеванје пакъ, да се Николајевъ разори, нису имали сајзници никакво право.

Енглескији листъ „Пресъ“ повторава данась опетъ, да Русија искрено миръ жели, а да Енглеска (т. је лордъ Палмерстонъ) тако искрено немисли. При свемъ томъ нема сумње, да ће се миръ заключити, али тегобе и запреке, кое му Палмерстонъ на путу стављати гледа, на дре су ипакъ замутити будућностъ. У круговима првитељства говоре са навлашномъ забринутостју о излазку парискији конференцији и труде се, да съ мањиномъ главе, слегањемъ рамена и забринутимъ лицемъ на силу произведу малоумно неповјеренје. А и министри преварени су у рачуну, јеръ су они аустријске предлоге само зато одобрили, што су се јадали, да ће је Русија одбацити. Зато се они садъ претварају, да сумњају о искреној Русији, о којој ни еданја државникъ у Европи не сумња. То барје нје тайна, да је грофъ Орловъ био свакадъ противникъ руске ратне партеје, и да се је баронъ Бруновъ, кој је о енглеској снаги и изворнимъ средствима имао бољи и јасније понятје, него икоји другији Русији, свакадъ постојано заузимао за енглеску алијанџу. „Пресъ“ има пуноважнији основа вјеровати, да настављена и упутствија оба ова државника руска гласе, да на свако условије пристану, кое небы управо садржавало у себи пониженје Русије. Но што је Русија искреној миру наслусретъ ишла, утолико се већма лордъ Палмерстонъ затезао и не повјерително поступао. Найпре је зактевао разоренје Николајева и обезоружање азовскога мора, која се условија у предложима мира несадржавају, која Аустрија је одобрила, која Француска нје никадъ ни споменула. Овајако условија нису хтјели и остали сајзници усвојити, зато је

е лордъ Палмерстонъ и узео натрагъ, но зато опетъ чи-
ни изъ исти побуђена подобна захтевана, коя ће безъ
сумње имати ону исту судбу, као годъ и прва. Но збогъ
тога ће негодованѣ Енглеза искалити свое срце тyme,
што ће „непристойнимъ начиномъ опорочавати намѣре и
политику француски државника. Тако и. пр. потврђује
енглескиј кабинетъ, „да є нашъ великиј сајозникъ (царъ
француски) обколио одъ занешеношпекуланта берзет.“ Царъ се францускиј наравно нашао яко увређенъ одъ
тога нескладногъ и непристойногъ опорочавања, — и као
што є „Пресъ“ дознао — изавио је онъ у једномъ својемъ
ручномъ писму, „кое є испунљено и њему свойственомъ кра-
снорѣчивошћу“, свое највеће негодованїе о томе, и упу-
тио се шта више и у само, оправдавање своје основе,
потврђивајући, да онъ миръ зато жели и на руку му и-
де, што га држи за пробитачногъ, и да онъ енглескиј са-
јозъ још већма цене него и самъ миръ. Царъ францускиј
— вели при концу „Пресъ“ — нека буде тврдо увѣренъ, да
сајозъ између Енглеске и Француске независи одъ каби-
нета, него единствено одъ слоге и приятельства оба на-
рода.

ТЕЛЕРГАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

У Берлину 6. Фебруара. Царско-рускиј пуномоћникъ
на Парискимъ коференцијама, стигао је ютросъ овде, и
продужиће свой путъ преко Франкфурта у Паризъ.

О ГЛАСИ.

(3—3) Община вароши вел. Гра-
дишта у окр. Пожаревачкомъ, жели
своју ново-изидану цркву сву изнутра
малати, чега ради позива гг. живопис-
це, који бы сигуранъ био овога по-
сла примити се и кој о томъ иску-
са свидѣтелства поднети може, нека
на данъ 20. Марта тек. г. ради погод-
бе кодъ поменуте общине представи-
ти изволе.

Одъ стране общине вел. Градишта

Предсѣдателъ

Стефанъ Непињъ.

(1—6) Две мое магазе на Сави
наодеће се продајемъ изъ слободне
руке и то до Ђурђева дне т. год., ако
ји до реченогъ дана не продамъ, да
ју ји одъ идућегъ Ђурђева дне подъ
кирио. И у једномъ и другомъ случају
ко има волю неко се самонъ спора-
зумъ.

Никола Гоксићъ

Архиваръ и Регистраторъ Савеља.

У кући подписаногъ у абаџијской цја, гавазъ 200 ока ране на утѣху и нумерира на „Шумадинку“ доби-
чаршиј дају се подъ кирију четири ле- подпору поменутимъ фамилијама по- ће све изишавше бројеве.

на дућана и четири магазе подъ у-
клонити и новце хвалјномъ г. Старе-
шини издати.

Надзорат. Изв. Топчид. добара
штаб. Капетанъ
Васа Илићъ.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

(1—3) Ревностнимъ настојавањемъ
и примѣрнимъ трудолубијемъ Начални-
ка среза Ключкогъ окр. Краинскогъ
шт. капетана, г. Јована Милосављви-
ћа, који је, чувствујући најоскуднѣј-
станъ бѣдни и кукавни оны фамилија
Црногорски у Петровомъ Селу поме-
нуготъ среза насељене, предводитељ-
но самъ 300 ока ране на помоћь ны-
зову поклонивши, живый примѣръ чо-
веколубија показао, — тронути љики
одъ трговаца и жителя неготински,
изволнили су и то имено: Ђока Стано-
евићъ Бела 10., Јова Недеља. Гинићъ,
2., Стеванъ Исаковићъ 2., г. Лазаръ
Лазаревићъ членъ окр. Суда 2., Пе-
таръ Николићъ, винар. трг. 1. и г. Кре-
ста Марк. Петровићъ быв. економъ 1.

дакле свега 18 # цес а Петко кафе-
дарујући има на продају. Распитати се
може у книжари г. Велимира Вало-
жића у Београду.

23. Јануара 1856. у Неготину

присутствователъ

Србинъ.

ДВАКОЊА

савршено здрава и безъ икакве мане,
неколико линија манѣ одъ 16 шака ви-
сока, текъ у шестој години и једнаке
длаке, има на продају. Распитати се
може у книжари г. Велимира Вало-
жића у Београду.

Ко се годъ одъ господе читателя,
до конца марта доба текуће год, пре-
нумерира на „Шумадинку“ доби-
чи све изишавше бројеве.